

KONU 1: ORTA ASYA'DA KURULAN İLK TÜRK DEVLETLERİ

GENEL BİLGİLER
<ul style="list-style-type: none">Türklerin bilinen ilk yurdu Orta Asya'dır.Türkler, İslamiyet'ten önce Hun, Kök Türk ve Uygur gibi devletler kurmuştur.Geniş bozkırların ortasında her an saldırıya açık, savunmasız bir coğrafyada yaşayan Türkler, mücadeleciler ve savaşçı bir karakter kazanmışlardır.Çadır, kilim ve demir bu kültürün önemli unsurlarındandır. Türkler yılın belli bölümlerinde mevsim koşullarına göre yerlerini değiştirerek konargöçer (göçebe) bir hayat tarzı yaşamakta ve bu yüzden hayvancılık ile uğraşmışlardır.Türkler konargöçer bir hayat sürdürdükleri için taşınabilir sanat ürünleri ortaya koymuşlardır. Pazırık Kurganında çıkan halı, en eski düğüm tekniği ile dokunmuş halı olarak kabul edilir.Mezarları, içine ölen kişinin eşyaları da konulduğu için kurgan adı verilen geniş odacık şeklindedir.Eski Türklerde Göktanrı inancı yaygındır. Ancak Uygurlarda yerleşik hayatla birlikte tarım uygulamaları ve maniheizm inancı görülmektedir.Türklerde yazılı hukuk kuralları yerine sözlü hukuk kuralları olan Töre görülmektedir.Türkler hükümdarlık yetkisinin kendilerine Göktanrı tarafından verildiğine inanıyorlardı. Bu inanaşa Kut anlayışı denirdi.Devlet işlerinin görüşülerek karara bağlandığı meclise toy (kurultay), denirdi. Kağanın başkanlığında toplanan kurultaya boy beyleri ve Kağanın eşi (hatun) de katılırdı.

ORTA ASYA'DA KURULAN İLK TÜRK DEVLETLERİ	
ASYA HUN DEVLETİ	KÖKTÜRK DEVLETİ
<ul style="list-style-type: none">Başkenti Ötüken'dir.Tarihte bilinen ilk Türk devletidir.En güçlü zamanını Mete Han döneminde yaşamıştır.Mete Han ordusu onlu sisteme göre düzenlemiştir.Destanları Oğuz Kağan Destanı'dır.Konargöçer bir yaşam tarzına sahiptirler. Bu yüzden taşınabilir el sanatları gelişmiştir.Madencilik gelişmiştir.	<ul style="list-style-type: none">Tarihte Türk adını ilk defa devlet adı olarak kullanan topluluktur.Başkentleri Ötüken'dir.Hunlardan sonra Türk boylarını bir araya toplayan ikinci Türk devletidir.İlk Türk alfabesini kullanmışlardır.(Göktürk alfabesi)Destanları Ergenekon Destanı'dır.
KUTLUK DEVLETİ	UYGURLAR
<ul style="list-style-type: none">Kutluk devletinden günümüze kalan en önemli eser Orhun Yazıtlarıdır (Köktürk Kitabeleri), bu kitabeler Bilge Kağan, Kültigin Kağan ve Vezir Tonyukuk adına dikilmiştir.Bunlar Türk tarihi ve edebiyatının ilk yazılı belgeleridir.Bundan önceki Türk tarihini Çin kaynaklarından öğreniyoruz.Bu yazıtlarda Köktürk Tarihi ve Türk Uygarlığı hakkında önemli bilgiler verilmektedir.Kök Türk heykel sanatının en güzel örnekleri balbal denilen mezar taşlarıdır.	<ul style="list-style-type: none">Yerleşik hayata geçip tarımla uğraşmışlardır.Çinlilerden inanç yönünden etkilenmişler ve maniheizmi kabul etmişlerdir.Matbaayı kullanmışlardır. Pamuktan kağıt yapmışlardır.Başkenti Karabalğasun'dur.Sanat ve ticaret alanında çok ilerlemişlerdir.Uygur Alfabesini hazırladılar.Destanları Türeyiş Destanı ve Göç Destanıdır.

KONU 2: İSLAMİYETİN DOĞUŞU VE YAYILIŞI

GENEL BİLGİLER
<ul style="list-style-type: none">Hiz. Muhammed 571 yılında Mekke'de dünyaya geldi. İslamiyet'ten önce Arap Yarımadası'nda Cahiliye Dönemi diye adlandırılan bir dönem yaşıyordu.Cahiliye döneminde Putperestlik yaygındı. Kadını önemsemeyen Araplar arasında kız çocuklarını diri diri toprağa gömenler olurdu. Kadınlara miras verilmezdi. İnsanların bir kısmı köle olarak çalıştırılırdı. Mekke ve çevresinde ticaret gelişmişti. Medine ve Taif tarım yapılan merkezlerdi. Alışverişte faizcilik yaygındı. Okuma yazma çok yaygın değildi. Mekke'de ticari amaçla yapılan panayırda şiir yarışmaları düzenlerlerdi. İslamiyet'ten önce Arap Yarımadası'nda çeşitli devletler kurulmuş ama birlik sağlanamamıştı. Kabilelere bölünmüş Araplar arasında sürekli devam eden kan davaları yaygındı.Hiz. Muhammed'e ilk vahiy Hira mağarasında 610 yılında gönderildi.Hiz. Muhammed'e peygamberlik geldikten sonra ona ilk inanılanlar Hiz. Hatice, Hiz. Ebubekir, Hiz. Ali ve Hiz. Zeyd oldu.İslam Tarihi'nde 622 yılında Mekke'den Medine'ye yapılan bu göç hareketine Hicret adı verilir. Hicretin ardından Müslümanlar siyasi olarak güçlenmeye başladılar.Medineliler Ensar Mekke'den göçenler ise Muhacir olarak adlandırılmıştır.Hiz. Peygamber Müslüman, Yahudi ve Medineli putperestleri bir araya getirerek Medine Sözleşmesi'ni yaptı.

Mekkeli Müşrikler ve Müslümanlar Arasında Yapılan Savaşlar	
1.	İlk olarak 624 yılında Bedir Savaşı'nda karşı karşıya geldiler. Savaşı Müslümanlar kazandı. Savaş sonunda esir olan Mekkeli müşriklerden okuma-yazma bilenler, on Müslüman'a okuma-yazma öğretmeleri şartıyla serbest bırakıldı. Bu durum İslam'ın eğitime verdiği önemi gösterir.
2.	625 yılında Uhud Savaşı yapılmış ve bu savaşı Medineli Müslümanlar kaybetmiştir.
3.	Hendek Savaşı 627 yılında Müslümanlar ile Mekkeliler arasında yapılmış ve savaşı Müslümanlar kazanmıştır. Bu savaş aynı zamanda şehir savunması şeklinde olmuştur.
4.	<p>Hudeybiye Antlaşması: 628 yılında Müslümanların Kâbe'yi ziyaret etmek istemesi üzerine Mekkeliler ile Müslümanlar arasında bir gerginlik yaşandı. Yapılan görüşmelerin ardından Hudeybiye Antlaşması ile sorun çözüldü.</p> <p>Yorum: Bu antlaşma ile Mekkeliler, Müslümanları bir devlet olarak resmen tanımıştır.</p>
5.	Mekkelilerin Hudeybiye Antlaşması'nın şartlarını bozmaları üzerine İslam ordusu 630 yılında Mekke'yi fethetti.
6.	Veda Haccı/Hutbesi: Hz. Muhammed son haccında Müslümanlara Veda Hutbesi ile seslenmiştir. Bu hutbede Cahiliye adetlerinin kaldırıldığını açık bir şekilde söylemiştir. Veda Hutbesi'nden sonra vefat etmiştir (632).

DÖRT HALİFE DÖNEMİ	
HZ EBUBEKİR	HZ ÖMER
<ul style="list-style-type: none"> *Peygamberimizin vefatının ardından yönetime gelen ilk halifedir. *Bu dönemde iç karışıklıklar bastırılmış, devletin parçalanması önlenmiştir. *Savaşlarda pek çok hafızın şehit olması nedeniyle Kur'an-ı Kerim kitap hâline getirilmiştir. 	<ul style="list-style-type: none"> *Dört Halife Dönemi içinde fetihlerin en çok yapıldığı dönemdir. Kudüs, Suriye-Filistin, İran bu dönemde fethedilmiştir. *Sınırlar genişleyip nüfus arttığı için siyasi, hukuki, sosyal alanlarda düzenlemeler yapılmıştır. *Peygamberimizin hicretini başlangıç kabul eden Hicri Takvim bu dönemde hazırlanmıştır.
HZ OSMAN	HZ ALİ
<ul style="list-style-type: none"> *Bu dönemde fetihlere devam edilmiştir. *İlk İslam donanması oluşturulmuştur. *Kıbrıs fethedilmiştir. *Kur'an-ı Kerim çoğaltılmıştır. 	<ul style="list-style-type: none"> *Devletin merkezi Medine'den Kufe'ye taşınmıştır. *İslam toplumunda iç savaşların çıktığı dönem olmuştur. *Hz. Ali'nin şehit edilmesiyle Dört Halife Dönemi sona ermiştir.

EMEVLİ VE ABBASİLER
<p>Dört Halife devrinden sonra halifelik Emevilerle geçmiştir. Emeviler devletin başkentini Şam'a taşımıştır. Emeviler ile beraber halifelik saltanat halini almıştır. İslam devletinin sınırları Orta Asya'dan İspanya'ya kadar genişlemiştir. Emevi yönetimi Arap olmayanları mevali yani köle olarak görmüştür. Emevilerin izlediği baskıcı anlayıştan dolayı Emevi yönetimi kısa süre sonra sona ermiş, halifelik Abbasilerle geçmiştir. Abbasiler devletin başkentini Bağdat'a taşımıştır. İslam kültür ve medeniyeti bu dönemde hızla gelişmiş, baskıcı devlet anlayışı terk edilmiş böylece Türklerin İslamiyet'e geçişi hızlanmıştır. En güçlü dönemleri Harun Reşit dönemidir. Bu dönemde Türkler devlet kademelerinde yer almış ve Türkler için Samarra şehri kurulmuştur.</p>

KONU 3: TÜRKLERİN İSLAMİYETİ KABULÜ

GENEL BİLGİLER
<ul style="list-style-type: none"> * 751 yılında Araplarla Çinliler arasında yapılan Talas Savaşı, Türklerin İslamiyet'i kabul etmesindeki etkenlerden biridir. * Ayrıca Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinde Gök Tanrı inancında İslamiyet'e benzer yönlerin (ölümden sonra hayat, cennet ve cehennem anlayışı gibi) bulunması Türklerin Müslüman olmalarını kolaylaştırmıştır. Bağımsızlığına son derece düşkün olan Türkler, İslam öncesi dönemde cihan hâkimiyeti düşüncesine sahip idi. Bu düşünce, İslamiyet'in kabul edilmesinden sonra cihat anlayışı ile yaşamaya devam etti. * İlk Müslüman Türk devletlerinde İslamiyet'in yayılmasıyla birlikte cami, medrese, türbe yapımı da başlamıştır. * Gazneli Mahmud bilim insanlarına ve sanatçılara değer vermiştir. Bu bilim insanlarından biri de Biruni'dir. * Nizamülmülk devlet yönetimi alanında önemli bir eser olan Siyasetname'yi yazmıştır.
İLK MÜSLÜMAN TÜRK DEVLETLERİ

KARAHANLILAR	GAZNELİLER
<ul style="list-style-type: none"> * Orta Asya'daki ilk Müslüman Türk devletidir. *Başkenti Balasagun'dur. Bilinen ilk hükümdarı Bilge Kül Kadir Han'dır. *Satuk Buğra Han zamanında İslamiyet'i resmî din olarak kabul etmişlerdir. 	<ul style="list-style-type: none"> * Alp Tegin tarafından Horasan, Afganistan ve Kuzey Hindistan'da kurulan Müslüman Türk devletidir. Başkenti Gazne'dir. * Gazneli Mahmud, Abbasi Halifesi adına hutbe okutmuş ve devlete en parlak dönemini yaşatmıştır. * Türk hükümdarları arasında "sultan" unvanını ilk kullanan Gazneli Mahmud'dur. Hindistan'a 17 sefer düzenleyerek bölgede İslamiyet'in yayılmasını sağlamıştır. * Bilime önem vererek bilim adamlarını desteklemiştir.
BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ	
<ul style="list-style-type: none"> * Selçuk Bey tarafından kurulmuş, Tuğrul Bey döneminde Gazneliler ile yapılan Dandanakan savaşıyla kuruluşunu tamamlamıştır. * Büyük Selçuklular Bizans İmparatorluğu'nu Pasinler Savaşı'nda yenmiştir (1048). Bu savaş Selçuklu Türkleri ile Bizans arasında yapılan ilk önemli savaştır. * Tuğrul Bey'den sonra yerine geçen Alparslan döneminde Selçukluların Anadolu yönünde fetihleri devam etmiştir. Bizans ile 1071 yılında yapılan Malazgirt Savaşı'nı Selçuklular kazanmıştır. * Selçuklular en parlak dönemini Melikşah devrinde yaşamıştır. Bu dönemde sınırlar genişlemiştir. Vezir Nizamülmülk'ün katkısı ile medreseler açılmıştır. 	
KARAHANLILAR DÖNEMİNE AİT ÖNEMLİ ESERLER	
<p>Kutadgu Bilig: Karahanlılar döneminde Yusuf Has Hacib tarafından yazılmıştır. Eserde dünya ve ahiret mutluluğu için nasıl bir yaşam sürülmesi gerektiği hakkında bilgi verilmiştir.</p> <p>Divânü Lugâti't-Türk: Karahanlılar döneminde Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılmıştır. Kaşgarlı Mahmud tarafından Abbasi halifesine sunulan Divânü Lugâti't-Türk, Araplara Türk dilini öğretmek amacıyla yazılmıştır.</p> <p>Edib Ahmet Yükneki'nin Atabetü'l Hakâyık'ı ve Hoca Ahmed Yesevi'nin Divân-ı Hikmet'i Karahanlılar Dönemi'nin diğer önemli eserleridir.</p>	

KONU 4: YENİ YURT ANADOLU

GENEL BİLGİLER
<ul style="list-style-type: none"> * Selçuklu askerleri 1048'de Pasinler Ovası'nda Bizans ordusu ile karşılaştı. Selçuklular, yapılan savaşı kazanarak Bizans'a karşı ilk büyük zaferini elde etti. * 1071 Malazgirt savaşıyla Türklere Anadolu'nun kapıları açılmıştır. Böylece Anadolu'da ilk Türk beylikleri görülmeye başlamıştır.

ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ	
ÇAKA BEYLİĞİ	SALTUKLULAR
<ul style="list-style-type: none"> * İzmir civarında hüküm sürmüştür. *Türk tarihinde ilk donanma Çaka Bey tarafından kurulmuştur. Çaka Beyliği ilk denizci Türk Beyliğidir. 	<ul style="list-style-type: none"> *Erzincan civarında hüküm sürmüşlerdir. *Erzincan'daki Mama Hatun Külliyesi bunlara aittir.
MENGÜCEKLİLER	ARTUKLULAR
<ul style="list-style-type: none"> *Sivas civarında hüküm sürmüşlerdir. *Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası bunlara aittir. 	<ul style="list-style-type: none"> *Mardin-Diyarbakır civarında hüküm sürmüşlerdir. *Diyarbakır'da dünyanın en büyük taş kemerine sahip olan Malabadi Köprüsü Artuklular'dan kalmadır.
DANIŞMENTLİLER	
<ul style="list-style-type: none"> *Tokat-Kayseri civarında hüküm sürmüşlerdir. *Anadolu'daki ilk medrese olan Tokat Niksardaki Yağıbasan medresesi bunlara aittir. 	
TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ (1075-1308)	
<ul style="list-style-type: none"> * Bizans'ın zayıflıklarından yararlanan Süleyman Şah, İznik'e kadar geldi ve burayı başkent yaparak Türkiye Selçuklu Devleti'ni kurdu.(1075) * Haçlı seferlerine karşı büyük mücadeleler verilmiştir. * Haçlı seferleriyle başkent Konya'ya taşınmıştır. * 1176 Miryokefalon savaşında Bizans yenilgiye uğratılarak Anadolu'nun kesin olarak Türk yurdu olması sağlanmıştır. * Karadeniz ve Akdeniz'de Alanya, Sinop, Antalya ve Suğdak gibi önemli liman şehirleri fethedilerek buralardaki ticaret yollarının kontrolü sağlanmıştır. * İlk Anadolu Türk birliği sağlanmıştır. * Medrese, hamam, cami, kervansaray gibi yapılar inşa ederek Anadolu'da imar faaliyetlerinde bulundular. * En güçlü oldukları dönem Sultan Alaaddin Keykubat zamanıdır. * Ticaretin gelişmesi için Kervansaraylar yapılmış, kervansaraylarda üç güne kadar ücretsiz kalma kolaylığı getirilmiştir. 	

Ayrıca zarara uğrayan tüccarın zararı karşılanmıştır.

* İnce Minare medresesi, Karatay Medresesi, Sahip Ata medresesi...vs. yapılmıştır. Bu durum eğitim ve kültüre verilen önemi gösterir.

* 1243 Köseadağ savaşıyla devlet dağılma sürecine girmiş ve Anadolu Türk birliği yeniden bozulmuştur.

* Anadolu'daki her yere Türkçe isimler verilmiş, toplumsal hayatta vakıflar önemli çalışmalar yapmışlardır.

* Ahi Evran öncülüğünde Anadolu'da Ahilik Teşkilatını kurdular. Böylece esnafın bu teşkilata üye olması ve bu teşkilat sayesinde esnaf yetiştirilmesi sağlanmıştır.

* Moğol baskısının Anadolu'da da arttığı dönemde Mevlâna Celâleddin-i Rumi, Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre, Ahi Evran gibi gönül insanları ve düşünürler halka destek oldular.

KONU 5: TİCARET YOLLARININ ÖNEMİ

GENEL BİLGİLER

- İnsanların binek hayvanları evcilleştirmeleriyle göç ve taşımacılık faaliyetleri daha kolay hâle gelmiştir. Zamanla taşımacılık ve ulaşım teknolojisinin gelişmesiyle ticaret faaliyetleri de gelişmiştir.
- Yerleşik hayata geçerek tarımla uğraşmaya başlayan insanlar ilk kez üretim yapmıştır. Ancak bir süre sonra ihtiyacından fazla üretim yapan insanlar, ihtiyaç duydukları başka ürünlerle kendi ürünlerini değiştirerek takas usulüyle ticareti keşfetmiştir. Lidyalıların MÖ 7. yüzyılda parayı kullanmaya başlamalarıyla ticaret daha kolay ve yaygın hâle gelmiştir. Öyle ki şehirler, ülkeler, farklı coğrafyalar arasında ticaret yolları kurularak ticaret uluslararası bir ekonomik faaliyet hâline gelmiştir. İlk ve Orta Çağ'da İpek Yolu ve Baharat Yolu ticari faaliyetlerin en aktif yapıldığı güzergâhlar olmuştur.
- Orta Çağ'da Müslüman devletler; İpek Yolu, Baharat Yolu'na hâkim olmuş ve zenginleşmiştir.
- Avrupalıların 11. ve 13. yüzyıllar arasında İslam dünyası üzerine yaptıkları Haçlı Seferleri'nin sebeplerden biri de doğudaki ticaret yollarını ele geçirmek ve doğunun zenginliklerine sahip olmaktır. Avrupalılar bu seferlerde siyasi ve askerî amaçlarına ulaşamamışlarsa da kâğıt, matbaa, barut, pusula gibi buluşları Müslümanlardan öğrenmişlerdir.
- Yüksek duvarlarla çevrili kervansaraylarda askerî birlikler de bulundurulmuştur. Böylelikle tüccarların malları, canları ve hayvanları güvence altına alınmıştır.
- Türkiye Selçuklu Devleti'nde kervansarayda konaklama ve tüm hizmetler üç gün boyunca ücretsiz verilmiştir. Böylece ülkede ticaretin canlanması sağlanmıştır.

İPEK YOLU	BAHARAT YOLU
<ul style="list-style-type: none">İpek Yolu Çin'den başlayıp Orta Asya üzerinden geçip Avrupa'ya kadar uzanıyordu.Kervanlar bu yoldan geçerken ücret ödemişlerdir. Bu yol üzerinde yapılan İpek ticareti nedeniyle bu ismi almıştır.İpek yolu üzerinde bulunan devletler arasında büyük hâkimiyet mücadeleleri yaşanmıştır. Çünkü bu yola sahip olanlar hem ekonomik hem de siyasi güç elde etmişlerdir.Sadece ticaret yapılmamış aynı zamanda bilimsel ve kültürel ürünler de bu yolla batıya taşınmıştır.	<ul style="list-style-type: none">İlk Çağ'dan 15. yüzyıla kadar kullanılan başta baharat olmak üzere değerli kumaş, taş ve eşyaların taşındığı ticaret yoluna Baharat Yolu denilmiştir.Baharata duyulan ihtiyacının fazlalığı ve baharat üretiminin birçok medeniyet tarafından bilinmemesi baharatın değerli bir ticaret ürünü olmasına sebep olmuştur. Öyle ki 15. yüzyıla kadar Avrupa'da baharatın gramı gümüşle ve altınla yarışır durumdadır.Baharatın bu kadar değerli olması baharat ticaretinin ve Baharat yolunun önemini artırmıştır.Devletler gümrük vergisi toplamak ve yolun güvenliğini sağlamak için yol güzergâhına kaleler inşa edilmiştir.Bu yola ve yoldan elde edilen gelire sahip olabilmek için birçok medeniyet arasında savaşlar yaşanmıştır.Baharat yolu kültürel etkileşimi de sağlamıştır.
DİKKAT: Ticaret yolları sadece ticaret yapıp gelir elde etmeye yaramamış aynı zamanda kültürel alışverişi de sağlamıştır. Devletler ticaretin gelişmesi için çeşitli çalışmalar yapmış, bu ticaret yollarına sahip olabilmek için büyük mücadeleler vermişlerdir.	

İNSTAGRAM SAYFAMIZ:

www.instagram.com/sosyal.cepte/

YOUTUBE KANALIMIZ:

<https://www.youtube.com/channel/UCOhRXStQSqu2vSrfQ-kRWqw>